

**WYMOGI EDUKACYJNE ORAZ KRYTERIA OCENIANIA OSIĄGNIĘĆ
UCZNIÓW
PRZEDMIOT: KSZTŁACENIE SŁUCHU, KL.I - IV/ CYKL 4-ro letni**

Wymogi edukacyjne

Klasa I

1. Notacja muzyczna i wiadomości teoretyczne

- następstwo i notacja dźwięków gam majorowych: C-dur, G-dur, F-dur, D-dur. Układ całych tonów i półtonów; tetrachord dolny i górny
- budowa i nazwy trójdźwięków triady harmoniczej w tonacjach: C-dur, G-dur, F-dur, D-dur.
- notacja znaków przykluczowych w tonacjach: G-dur, F-dur, D-dur.
- rozpoznawanie i zaznaczanie całych tonów i półtonów w zapisie gam: C-dur, G-dur, F-dur, D-dur oraz w zapisie melodii piosenek i ćwiczeń solfeżowych
- nazwy wszystkich interwałów prostych z rozróżnieniem sekundy wielkiej i małej, tercji wielkiej i małej, kwarty, kwinty i oktawy czystej.
- grupy rytmiczne: cztery szesnastki; ósemka - dwie szesnastki; dwie szesnastki - ósemka; ósemka z kropką - szesnastka; triola ósemkowa oraz grupowanie ww. wartości w taktach 2/4, 3/4 i 4/4
- oznaczenie metronomiczne.
- mocne i słabe części taktu i grup rytmicznych

2. Umiejętności muzyczne.

Intonowanie i rozpoznawanie struktur gamowych

- potrafi zaśpiewać gamy: C-dur, G-dur, F-dur, D-dur w górę i w dół nazwami literowymi i solmizacyjnymi

Intonowanie i rozpoznawanie interwałów

- potrafi zaintonować od różnych stopni poznanych gam w górę i w dół gamo właściwe sekundy i tercje oraz kwarty i kwinty po uprzednim zaśpiewaniu pochodzącego gamowego w obrębie tych interwałów.
- potrafi rozpoznać grane przez nauczyciela na fortepianie w górę i w dół interwały melodyczne: sekundy wielkie i małe, tercje wielkie i małe oraz kwarty kwinty i oktawy czyste.
- potrafi zaintonować w górę i w dół, w oderwaniu od tonacji, sekundę wielką, małą, tercję wielką, małą, kwartę, kwintę i oktawę czystą.

Intonowanie i rozpoznawanie struktur akordowych

- potrafi zaśpiewać trójdźwięki jednoimienne: C-dur i c-moll, G-dur i g-moll, F-dur i f-moll, D-dur i d-moll, A-dur i a-moll, B-dur i b-moll nazwami literowymi i solmizacyjnymi.
- potrafi rozpoznać tryb trójdźwięków majorowych i minorowych, granych melodycznie w górę i w dół lub harmonicznie.

Poczucie tonalne

- potrafi rozpoznać i zaintonować tonikę poznanej melodii

Czytanie nut głosem

- potrafi równomiernie stukać puls jednostki metrycznej.

- potrafi zastosować w ćwiczeniach taktowanie na 2, 3, i 4
- potrafi zaśpiewać a vista nazwami solmizacyjnymi i literowymi łatwą melodię w tonacjach: C-dur, G-dur, F-dur, D-dur, z zastosowaniem następstw sekundowych i większych interwałów w łatwym kontekście
- potrafi zaśpiewać łatwą melodię z granym równocześnie przez nauczyciela na fortepianie drugim głosem lub towarzyszeniem harmonicznym,
- potrafi wykonać tataizacją, klaskaniem lub z zastosowaniem szkolnych instrumentów perkusyjnych: ćwiczenia rytmiczne jedno i dwugłosowe, dwugłosowe ćwiczenia melodyczno-rytmiczne (z udziałem drugiego ucznia realizującego drugi głos),

Analiza słuchowa, korekta błędów i zapisywanie struktur muzycznych

- potrafi rozpoznać metrum dwu-, trzy- i czteromiarowe
- potrafi zapisać powtórzoną kilkakrotnie łatwą dwu- lub czterotaktową melodię w tonacjach: C-dur, G-dur, F-dur i D-dur
- potrafi zapisać powtórzony kilkakrotnie dwu- i czterotaktowy rytm z zastosowaniem poznanych wartości rytmicznych nut i pauz oraz rodzajów taktów,
- potrafi zauważyć i poprawić błędy wysokościowe i rytmiczne w zapisie łatwej melodii w poznanych tonacjach

Klasa II

1. Wiedza i umiejętności z zakresu notacji muzycznej i teorii muzyki.

Uczeń:

- zna literowe i solmizacyjne nazwy nut w kluczu basowym w zakresie od C do e¹
- zna nazwy oktav i potrafi wskazać je na klawiaturze fortepianu,
- zna zapis nutowy i literowy dźwięków oraz ich umiejscowienie na klawiaturze fortepianu w zakresie C do c⁴
- zna następstwo i notację dźwięków gam majorowych (odmiana naturalna) i minorowych (odmiany: naturalna, harmoniczna, dorycka i melodyczna) do dwóch znaków przykluczowych,
- potrafi określić tonację utworu (do dwóch znaków przykluczowych) na podstawie zapisu nutowego,
- potrafi zabudować i określić z uwzględnieniem rozmiaru wszystkie interwały gamy właściwe (do oktawy) na stopniach poznanych gam,
- potrafi określić interwały harmoniczne proste w konstrukcji dwugłosowej, zapisanej w kluczu wiolinowym,
- potrafi zbudować i określić przewrotu interwałów,
- rozumie pojęcie konsonansu i dysonansu,
- zna nazwy i symbole funkcyjne trójdźwięków triady harmoniczej,
- zna cztery rodzaje trójdźwięków i ich symbole,
- zna grupy niemiary: triola ósemkowa, kwintola szesnastkowa,

2. Umiejętności muzyczne

Intonowanie i rozpoznawanie struktur gamowych

Uczeń:

- potrafi śpiewać (w górę i w dół) gamy majorowe (odmiana naturalna) i minorowe (odmiany: naturalna, harmoniczna, dorycka i melodyczna) do dwóch znaków przykluczowych, nazwami literowymi i solmizacyjnymi,
- potrafi rozpoznać i określić grane przez nauczyciela na fortepianie odmiany

poznanych gam minorowych,

Intonowanie i rozpoznawanie interwałów

Uczeń:

- potrafi zaintonować od I stopnia poznanych gam majorowych (odmiana naturalna) i minorowych (odmiany: naturalna, harmoniczna i dorycka) wszystkie interwały toniczne do oktawy włącznie,
- potrafi zaśpiewać kwartę zwiększoną na IV stopniu i kwintę zmniejszoną na VII stopniu gamy majorowej naturalnej i minorowej harmonicznej (do dwóch znaków przykluczowych) z rozwiązaniem na prymę i tercję trójdźwięku tonicznego
- potrafi zaintonować od podanego dźwięku w górę i w dół (w oderwaniu od tonacji): sekundę i tercję wielką i małą, kwartę i kwintę czystą, sekstę i septymę wielką i małą oraz oktawę czystą
- potrafi powtórzyć głosem w wygodnym rejestrze i rozpoznać (z określeniem rozmiaru) interwały melodyczne i harmoniczne proste (grane w zakresie $c - c^3$): sekundę i tercję wielką i małą, kwartę i kwintę czystą, tryton, sekstę i septymę wielką i małą oraz oktawę czystą,
- potrafi po podaniu dźwięku a^1 (za pomocą kamertonu lub fortepianu) zaintonować tonikę wskazanej gamy,

Intonowanie, granie i rozpoznawanie struktur akordowych

Uczeń:

- potrafi rozpoznać tryb i postać trójdźwięków majorowych i minorowych granych melodycznie w górę i w dół,
- potrafi powtórzyć głosem i określić tryb i postać trójdźwięków majorowych i minorowych granych harmonicznie w układzie trzygłosowym,
- potrafi rozpoznać trójdźwięki zmniejszone i zwiększone grane melodycznie w górę i w dół,

Poczucie tonalne

Uczeń:

- potrafi rozpoznać tonikę i tryb usłyszanej melodii oraz zaśpiewać (na sylabie "la") trójdźwięk toniczny

Czytanie nut głosem

Uczeń:

- potrafi zastosować w ćwiczeniach solfeżowych: taktowanie na 2, 3, 4, i 6, równomierne stukanie jednostki metrycznej, nazwy solmizacyjne i literowe,
- potrafi zaśpiewać a vista nazwami solmizacyjnymi i literowymi łatwe melodie w tonacjach majorowych i minorowych do dwóch znaków przykluczowych (diatoniczne, z zastosowaniem alteracji i wykraczające poza system dur-moll),
- potrafi nauczyć się z zapisu na pamięć, bez użycia głosu, cztero- lub ósmiotaktowej melodii, a następnie zaśpiewać ją przy pomocy nut,
- potrafi zaśpiewać łatwą melodię z granym równocześnie przez nauczyciela na fortepianie drugim głosem, towarzyszeniem harmonicznym lub akompaniamentem,
- potrafi śpiewać w grupie łatwe kanony i ćwiczenia trzygłosowe,

Analiza słuchowa, korekta błędów i zapisywanie struktur muzycznych

Uczeń:

- rozpoznaje metrum dwu-, trzy-, cztero- i sześciomiarowe,
- potrafi zapisać łatwy dwugłos na jednej pięciolinii w kluczu wiolinowym,
- potrafi poprawić błędy wysokościowe i rytmiczne w zapisie słyszanego jednogłosowego ćwiczenia melodycznego; w górnym głosie ćwiczenia dwugłosowego; w melodii granej z towarzyszeniem harmonicznym,
- potrafi zapisać rytm pamiętanej piosenki lub jej fragment

Klasa III

1. Wiedza i umiejętności z zakresu notacji muzycznej i teorii muzyki.

Uczeń:

- zna następstwo i notację dźwięków gam majorowych (odmiana naturalna) i minorowych (odmiany: naturalna, harmoniczna, dorycka i melodyczna) do trzech znaków przykluczowych
- potrafi zbudować i określić z uwzględnieniem rozmiaru wszystkie interwały gamo właściwe (do oktawy) na stopniach poznanych gam,
- zna nazwy i symbole cyfrowe interwałów (do kwint decymy),
- zna i potrafi zapisać trójdźwięki triady harmonicznego w majorze naturalnym i minorze harmonicznym (do trzech znaków przykluczowych),
- zna dominantę septymową w postaci zasadniczej z rozwiązaniem na tonikę, w podanych tonacjach,
- zna notację i znaczenie podwójnych znaków chromatycznych oraz nazwy nut z ich zastosowaniem,
- rozumie pojęcie enharmonii i zna nazwy dźwięków enharmonicznie równoważnych,
- potrafi określić tonację na podstawie tekstu nutowego,
- rozumie pojęcie transpozycji i potrafi zapisać melodię o sekundę wielką i małą wyżej lub niżej,
- zna pisownię i rozumie znaczenie pauzy szesnastkowej, ósemkowej z kropką, dwóch kropek przy nucie i pauzie,
- zna budowę taktów złożonych regularnych: 6/8, 9/8, 12/8,
- zna budowę taktów złożonych nieregularnych: 5/8, 5/4,
- zna grupy niemiarowe: duola ósemkowa, triola ósemkowa i szesnastkowa, kwintola ósemkowa i szesnastkowa, sekstola szesnastkowa

2. Umiejętności muzyczne.

Intonowanie i rozpoznawanie struktur gamowych i interwałów.

Uczeń:

- potrafi rozpoznać i określić grane przez nauczyciela na fortepianie odmiany gamy minorowej
- potrafi powtórzyć głosem (nazwami literowymi) i określić nazwy interwałów tonicznych (z uwzględnieniem rozmiaru), granych melodycznie i harmonicznie w poznanych tonacjach majorowych i minorowych,
- potrafi zaśpiewać kwartę zwiększoną na IV stopniu i kwintę zmniejszoną na VII stopniu gamy majorowej naturalnej i minorowej harmonicznego (do trzech znaków przykluczowych) z rozwiązaniem na prymę i tercję trójdźwięku tonicznego,
- potrafi zaśpiewać od różnych dźwięków w górę i w dół wszystkie interwały proste do oktawy włącznie (bezpośrednio lub po uprzednim zaśpiewaniu pochodu sekundowego),
- potrafi powtórzyć głosem w wygodnym rejestrze i rozpoznać (z określeniem rozmiaru) wszystkie interwały proste, grane przez nauczyciela melodycznie (w górę i w dół) i harmonicznie, w zakresie c-c³,

Intonowanie, granie i rozpoznawanie struktur akordowych.

Uczeń:

- potrafi zaśpiewać w poznanych tonacjach rozłożone trójdźwięki triady w postaci zasadniczej oraz w pierwszym i drugim przewrocie,
- potrafi powtórzyć głosem i określić tryb i postać trójdźwięków majorowych minorowych granych harmonicznie w układzie trzygłosowym,

- potrafi zaśpiewać w poznanych tonacjach rozłożoną dominantę septymową w postaci zasadniczej z rozwiązaniem na tonikę,
- potrafi słuchowo rozpoznać kadencję doskonałą (małą i wielką) oraz kadencję zawieszoną (w majorze naturalnym i minorze harmonicznym),
- potrafi słuchowo rozpoznać funkcje harmoniczne w utworach zharmonizowanych za pomocą trójdźwięków triady i dominanty septymowej,

Czytanie nut głosem

Uczeń:

- potrafi wykonywać ćwiczenia melodyczne, rytmiczne, melodyczno-rytmiczne z zastosowaniem poznanych wartości rytmicznych, synkop, grup niemiaryowych, rytmu punktowanego, zrywanego i synkopowanego w kluczu wiolinowym, basowym i ze zmianą klucza,
- potrafi zaśpiewać z pamięci i ze słowami jedną pieśń z repertuaru polskich pieśni patriotycznych i narodowych

Analiza słuchowa, korekta błędów i zapisywanie struktur muzycznych

Uczeń:

- potrafi zapisać pamiętaną melodię piosenki (lub jej fragment),
- potrafi poprawić błędy wysokościowe i rytmiczne w zapisie: słyszanego jednogłosowego ćwiczenia melodycznego, w melodii granej z towarzyszeniem harmonicznym, w jednym lub obu głosach ćwiczenia dwugłosowego,
- potrafi zapisać cztero- lub ósmiotaktowym rytm (podawany fragmentami) z zastosowaniem poznanych rodzajów taktów, grup rytmicznych oraz synkop
- potrafi zaśpiewać stały schemat rytmiczny w czterotaktowej melodii

Klasa IV

1. Wiedza i umiejętności muzyczne z zakresu notacji muzycznej i teorii muzyki.

Uczeń:

- zna następstwo kwintowe gam majorowych i minorowych od C-dur i a-moll w górę i w dół do 7 znaków przykluczowych,
- potrafi wymienić z pamięci znaki przykluczowe we wszystkich tonacjach majorowych i minorowych; zna notację tych znaków,
- potrafi określić tonację na podstawie tekstu nutowego w utworach majorowych i minorowych do 7 znaków przykluczowych,
- potrafi określić rozmiar rozszerzanego i zwężanego interwału czystego oraz wielkiego i małego,
- Zna nazwy interwałów złożonych (do kwintdecymy)
- potrafi zapisać melodię z zastosowaniem transpozycji o tercję wielką i małą niżej lub wyżej,
- zna dominantę septymowa w postaci zasadniczej oraz w I, II i III przewrocie z rozwiązaniem na tonikę w poznanych tonacjach majorowych i minorowych,
- Zna dominantę nonową bez przewrotu z rozwiązaniem na tonikę w poznanych tonacjach majorowych i minorowych,
- zna grupy rytmiczne: cztery trzydziestodwójki; ósemka z dwiema kropkami - trzydziestodwójka; szesnastka z kropką - trzydziestodwójka,

2. Umiejętności muzyczne

Intonowanie i rozpoznawanie struktur gamowych

Uczeń:

- potrafi śpiewać w górę i w dół gamy majorowe (odmiana naturalna) i minorowe (odmiany: naturalna, harmoniczna, dorycka i melodyczna) do czterech znaków przykluczowych nazwami literowymi i solmizacyjnymi

Intonowanie i rozpoznawanie interwałów

Uczeń:

- potrafi powtórzyć głosem (nazwami literowymi) i określić nazwy interwałów tonicznych (z uwzględnieniem rozmiaru), granych melodycznie i harmonicznie w tonacjach majorowych i minorowych do 4 znaków przykluczowych,
- potrafi zaśpiewać tryton (w obu postaciach) z rozwiązaniem na tonikę,
- potrafi zaśpiewać od podanych dźwięków (w górę i w dół): sekundy wielkie i małe, tercje wielkie i małe, kwart, kwinty czyste, tryton, seksty wielkie i małe, septymy wielkie i małe oraz oktawy,
- potrafi powtórzyć głosem w wygodnym rejestrze i rozpoznać wszystkie interwały do decymy wielkiej, grane melodycznie w górę i w dół i harmonicznie w zakresie $c - c^3$

Intonowanie, granie i rozpoznawanie struktur akordowych

Uczeń:

- potrafi zaśpiewać w poznanych tonacjach rozłożone trójdźwięki triady w postaci zasadniczej oraz w pierwszym i drugim przewrocie,
- potrafi zaśpiewać od podanego dźwięku w górę i w dół oraz rozpoznać rozłożony (lub zagrany harmonicznie) trójdźwięk majorowy, minorowy, zwiększony i zmniejszony,
- potrafi zaśpiewać rozłożoną dominantę septymową w postaci zasadniczej i w przewrotach z rozwiązaniem na trójdźwięk toniczny w poznanych tonacjach oraz od podanego dźwięku,
- potrafi powtórzyć głosem i rozpoznać dominantę septymową w postaci zasadniczej i we wszystkich przewrotach oraz dominantę nonową w postaci zasadniczej,
- potrafi zagrać ze słuchu prosty akompaniament, złożony z trójdźwięków na I, IV i V stopniu oraz dominanty septymowej, do odpowiednio dobranych melodii w poznanych tonacjach,

Poczucie tonalne

Uczeń:

- potrafi rozpoznać tonikę i tryb usłyszanej melodii, kadencji harmoniczej, fragmentu utworu oraz zaśpiewać (na sylabie "la") trójdźwięk toniczny

Czytanie nut głosem

Uczeń:

- potrafi wykonać ćwiczenia melodyczne, rytmiczne i melodyczno-rytmiczne: z zastosowaniem poznanych wartości rytmicznych (duoli i trioli ósemkowej, trioli szesnastkowej, kwintoli ósemkowej i szesnastkowej, sekstoli szesnastkowej), rytmu punktowanego, zrywanego i synkopowanego w kluczu wiolinowym, basowym oraz ze zmianą klucza
- potrafi zastosować w ćwiczeniach solfeżowych taktowanie na 2, 3, 4, 5, i 6, 9 i 12,
- potrafi zaśpiewać a Vista nazwami solmizacyjnymi i literowymi ćwiczenia jednogłosowe o stopniu trudności przewidzianym dla klasy VI
- potrafi wykonać przerobione w klasie VI łatwe, trzygłosowe konstrukcje harmoniczne i utwory wokalne, śpiewając jeden głos z samodzielnym granieniem dwóch głosów pozostałych,
- potrafi zaśpiewać pionowo konstrukcję dwu- i trzygłosową, w układzie skupionym, w której głosy są zapisane w kluczu wiolinowym i poruszają się jednakowymi wartościami rytmicznymi,
- potrafi nauczyć się z zapisu na pamięć, bez użycia głosu, cztero- lub ósmiotaktowej

melodii, a następnie zaśpiewać ją bez pomocy nut,

- potrafi nauczyć się z zapisu na pamięć, bez wystukiwania, cztero- lub ośmiotaktowego rytmu, a następnie wykonać go bez pomocy nut

Analiza słuchowa, korekta błędów i zapisywanie struktur muzycznych

Uczeń:

- potrafi zaśpiewać melodię (podawaną fragmentami) w poznanych tonacjach i taktach, z zastosowaniem łatwych następstw interwałowych, wartości rytmicznych i synkop, w kluczu wiolinowym i basowym,
- potrafi zaśpiewać cztero- lub ośmiotaktową melodię graną z drugim głosem (wyższym lub niższym), towarzyszeniem harmonicznym lub akompaniamentem,
- potrafi poprawić błędy wysokościowe i rytmiczne w zapisie: jednogłosowego ćwiczenia melodycznego; melodii granej z towarzyszeniem harmonicznym, w jednym lub obu głosach ćwiczenia dwugłosowego,
- potrafi zaśpiewać łatwy dwugłos: na jednej pięciolinii w kluczu wiolinowym; na dwóch pięcioliniach w kluczu wiolinowym oraz w kluczu wiolinowym i basowym,
- potrafi zaśpiewać jednogłosowe dyktando rytmiczne (podawane fragmentami) z zastosowaniem poznanych rodzajów taktów, grup rytmicznych oraz synkop,
- potrafi zapisać jednogłosowe dyktando rytmiczne - pamięciowe (około 4 taktów) - zapisz po trzy- lub czterokrotnej prezentacji

Kryteria oceniania osiągnięć uczniów

Ocena wyników nauczania kształcenia słuchu jest oparta przede wszystkim na aktywności uczniów podczas lekcji, a także na uzyskiwanych przez nich ocenach częściowych, za zadania wykonywane podczas lekcji lub w ramach pracy domowej.

Ocena osiągnięć ucznia uwzględnia następujące elementy:

- wyjściowy poziom uzdolnień muzycznych ucznia,
- rozwój umiejętności ucznia w ocenianym okresie,
- wiedza i umiejętności z zakresu teorii muzyki,
- umiejętności muzyczne oceniane na podstawie zadań wykonywanych przez ucznia podczas lekcji, a w klasach II-IV na podstawie sprawdzianów pisemnych

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- ma bardzo dobry słuch muzyczny,
- wykazuje wiedzę i umiejętności z zakresu teorii muzyki świadczące o opanowaniu nie tylko zagadnień przerobionych, ale również wykraczających poza określony dla danej klasy program,
- potrafi z dużą sprawnością i precyzją wykonywać zadania muzyczne określone w materiale dla danej klasy,

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- ma bardzo dobry słuch muzyczny,
- w pełni opanował przerobione zagadnienia teoretyczne,
- potrafi poprawnie i sprawnie wykonać zadania muzyczne określone w materiale dla danej klasy,

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- ma dobry słuch muzyczny,

- zadowalająco opanował przerobione zagadnienia teoretyczne,
- potrafi zrealizować określone w materiale nauczania zadania muzyczne o średnim stopniu trudności

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- ma dość dobry słuch muzyczny,
- opanował podstawowy zakres wiadomości teoretycznych,
- potrafi z pewnym niedociągnięciami, ale w stopniu umożliwiającym kontynuację dalszej nauki, wykonać określone w programie nauczania łatwe zadania muzyczne

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma niski poziom słuchu,
- nie opanował w stopniu zadowalającym podstawowych wiadomości teoretycznych,
- potrafi wykonać jedynie część łatwych zadań muzycznych, przewidzianych w programie nauczania

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie spełnia warunków niezbędnych do uzyskania oceny dopuszczającej